

Goede Vrijdag 2018

Liturgie voor de dienst op vrijdag 30 maart 2018
Goede Vrijdag, om 19.30 uur in de Ontmoetingskerk

Voorganger: Ds. Peter van der Schans
Organist: Arie Metaal

Protestantse gemeente te IJsselstein

De dienst van Goede Vrijdag is heel sober.
 Het is stil in de kerkruimte die bovendien schaars verlicht is.
 Zo worden we in de gelegenheid gesteld ons in stilte op deze dienst voor te bereiden.
 Ook na de dienst is alles stil.
 We blijven gedurende de viering zitten.
 Een centrale plaats neemt het evangelie in:
 we gedenken in deze dienst in woorden en in verbeeldingen het lijden en sterven van onze Heer.

Stilte

OM TE BEGINNEN

V.: Eeuwige, wees ons genadig!

A.: *Op u hopen we!*

V.: Wees onze sterkte, iedere dag,

A.: *ook onze hulp in tijd van nood.*

Drempelgebed voor de Goede Vrijdag:

v.: Gedenk, o God van genade,
 al uw daden van ontferming
 en strek uw zegenende armen uit
 over ons en over al die mensen
 voor wie uw eigen Zoon
 de pijnen heeft doorstaan,
 verwerping, vernedering, verlatenheid,
 tot in de diepste diepten.
 In alle eenzaamheid heeft hij,
 uw Zoon en onze Broeder,
 de doortocht gemaakt
 door de duistere nacht
 naar de morgen van het licht,
 zonder U los te laten,
 zonder ons op te geven;
 a.: *o God, laat zijn zwijgende liefde
 onze grote woorden overstemmen,
 laat zijn zachte kracht
 onze hardheid overwinnen,
 laat zijn offer ons bewegen
 tot overgave aan U en aan elkaar.
 Amen.*

We bidden en zingen het psalmgebed uit Psalm 22:

We zingen: Psalm 22:1

*1. Mijn God, Mijn God, waarom verlaat Gij mij
 en blijf zo ver, terwijl ik tot U schrei,
 en redt mij niet, maar gaat aan mij voor bij?
 Hoe blijft Gij zwijgen?*

*Mijn God, ik doe tot U mijn kreten stijgen
bij dag, bij nacht. Tot U slechts kan ik vluchten,
maar krijg geen rust, geen antwoord op mijn zuchten
in klacht op klacht.*

V.: 4 U bent de Heilige,
die op Israëls lofzangen troont.
5 Op u hebben onze voorouders vertrouwd;
zij hebben vertrouwd en u verlost hen,
6 tot u geroepen en zij ontkwamen,
op u vertrouwd en zij werden niet beschaamd.

We zingen: Psalm 22: 3

*3. Maar ik, mijn God, lig machteloos terneer.
Ik word vertrapt, ik heb geen leven meer.
Meesmuilend gaan zij tegen mij tekeer,
al die mij smaden.
Zij raden mij, terwijl zij mij verraden:
'Zoek het bij God, geef Hem uw leed te dragen,
Hij zal u redden naar zijn welbehagen',
zo klinkt hun spot.*

V.: 15 Als water ben ik uitgegoten,
mijn gebeente valt uiteen,
mijn hart is als was,
het smelt in mijn lijf.
16 Mijn kracht is droog als een potscherf,
mijn tong kleeft aan mijn gehemelte,
u legt mij neer in het stof van de dood.
17 Honden staan om mij heen,
een woeste bende sluit mij in,
zij hebben mijn handen en voeten doorboord.
18 Ik kan al mijn beenderen tellen.
Zij kijken vol leedvermaak toe,
19 verdelen mijn kleren onder elkaar
en werpen het lot om mijn mantel.

We zingen: Psalm 22: 8

*8. O blijf van mij niet ver, mijn God, mijn Heer!
Mijn Sterke, spoed U, ik behoef U zeer!
Mijn vege rest zal zonder tegenweer
haast zijn verslonden.
Red dan mijn leven uit de muil der honden!
Kom uit de klauw der leeuwen mij ontzetten!
Laat toch uw hand hun boos geweld beletten!
Toon mij uw trouw!*

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord:

*Gij doet Uw schepping
geschieden in
de dagen van de mensen,
gij geeft het handschrift van
Uw liefde te verstaan
in onze eigen wereld,
wij zoeken U vergeefs
als wij U zoeken buiten
de dampkring van
ons ademen en spreken,
gij zijt ons zo
nabij gekomen
als mensenbloed,
in het brood dat wij delen
vermenigvuldigt gij
Uw tegenwoordigheid,
in ieder nieuw begin
van mensen die
elkaar aanvaarden
treedt gij scheppend op,
altijd wanneer
Uw woord gebeurt
zult gij zelf bij ons zijn,
gij, God van het begin.
Laat ons niet eindigen
in het duister,
en nu het vrijdag is,
de laatste dag,
bidden wij U
om een groot Pasen
waarin voor allen in de nacht
een licht zal opgaan
en alle dingen worden goedge maakt.
Amen.*

We staan in woord en beeld stil bij het lijdensverhaal van Jezus Christus.

7. Jezus valt weer, de tweede keer al

Marcus 8:31-37 Linda

³¹Hij begon hun te leren dat de Mensenzoon veel zou moeten lijden en door de oudsten van het volk, de hogepriesters en de schriftgeleerden verworpen zou worden, en dat hij gedood zou worden, maar drie dagen later zou opstaan; ³²hij sprak hierover in alle openheid. Toen nam Petrus hem apart en begon hem fel terecht te wijzen. ³³Maar hij draaide zich om, keek zijn leerlingen aan en wees Petrus streng terecht met de woorden: 'Ga terug, achter mij, Satan! Je denkt niet aan wat God wil, maar alleen aan wat de mensen willen.'

³⁴Hij riep de menigte samen met de leerlingen bij zich en zei: 'Wie mijn volgeling wil zijn, moet zichzelf verloothenen, zijn kruis op zich nemen en zo achter mij aan komen. ³⁵Want ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van mij en het evangelie, zal het behouden. ³⁶Wat heeft een mens eraan als hij de hele wereld wint, maar er het leven bij inschiet? ³⁷Wat zou een mens niet overhebben voor zijn leven?

(Ergernis en dwaasheid)

Heer, onze God als wij van U horen
roept dat verzet bij ons op

een hoge, machtige God
dat kunnen we ons voorstellen
maar een gekruisigde Christus
dat roept ergernis op

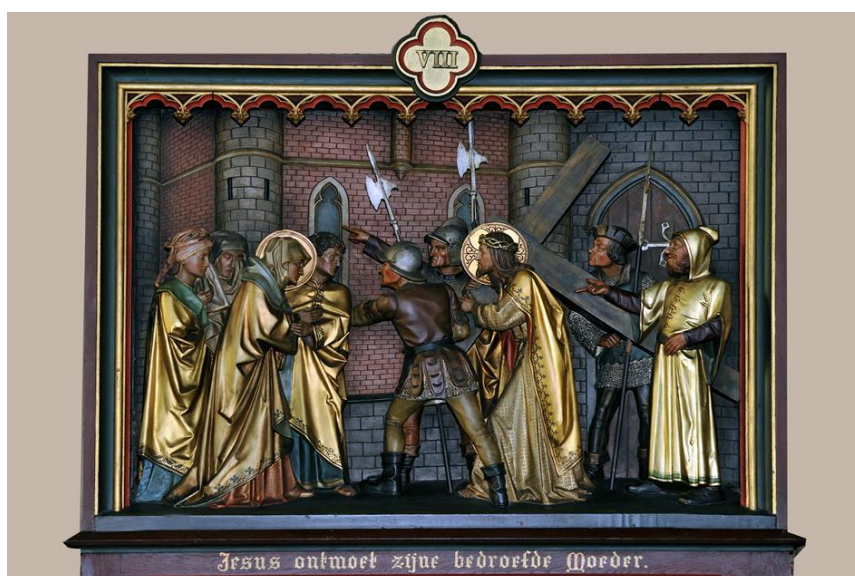
dat kruis
dat U in onze wereld plaatste

we nemen er aanstoot aan
het herinnert ons er aan
dat onze mogelijkheden
beperkt zijn
onze wijsheid haar plaats geweest
dwaasheid vinden wij het

Heer wij bidden U
 raak ons aan met Uw Heilige Geest
 roep ons
 zodat zij in deze
 in onze ogen
 ergernis en dwaasheid
 Uw kracht
 Uw wijsheid
 leren zien
 Amen

(At Polhuis, *Gebeden. Gebeden voor elke dag rond de Paaskring*, p. 39)

8. Jezus ontmoet Maria, zijn moeder

Marcus 9:31-37 Linda

Hij zei tegen hen: ‘De Mensenzoon wordt uitgeleverd aan de mensen. Die zullen hem doden, maar na drie dagen zal hij uit de dood opstaan.’ ³²Ze begrepen deze uitspraak niet, maar durfden hem geen vragen te stellen.

³³Ze kwamen in Kafarnaüm. Toen ze in huis waren, vroeg hij hun: ‘Waarover waren jullie onderweg aan het redetwisten?’ ³⁴Ze zwegen, want ze hadden onderweg met elkaar getwist over de vraag wie van hen de belangrijkste was. ³⁵Hij ging zitten en riep de twaalf bij zich. Hij zei tegen hen: ‘Wie de belangrijkste wil zijn, moet de minste van allemaal willen zijn en ieders dienaar.’ ³⁶Hij pakte een kind op en zette het in hun midden neer; hij sloeg zijn arm eromheen en zei tegen hen: ³⁷‘Wie in mijn naam één zo’n kind bij zich opneemt, neemt mij op; en wie mij opneemt, neemt niet mij op, maar hem die mij gezonden heeft.’

(Onze dienaar)

Heer, onze God
 voor Jezus Messias
 danken wij U

Hij is de weg van de mens
tot het einde toe gegaan
trouw aan U
en trouw aan ons

niet ingaand op de verzoeken
zich niet verheffend boven ons
mens bleef Hij onder de mensen
en zo onze dienaar

dragend het lijden en de dood
voor ons en omwille van ons
zo levend het leven
dat voor U gerechtvaardigd is
het menszijn waaraan wij
mogen deelnemen

daarvoor danken wij U
Amen.

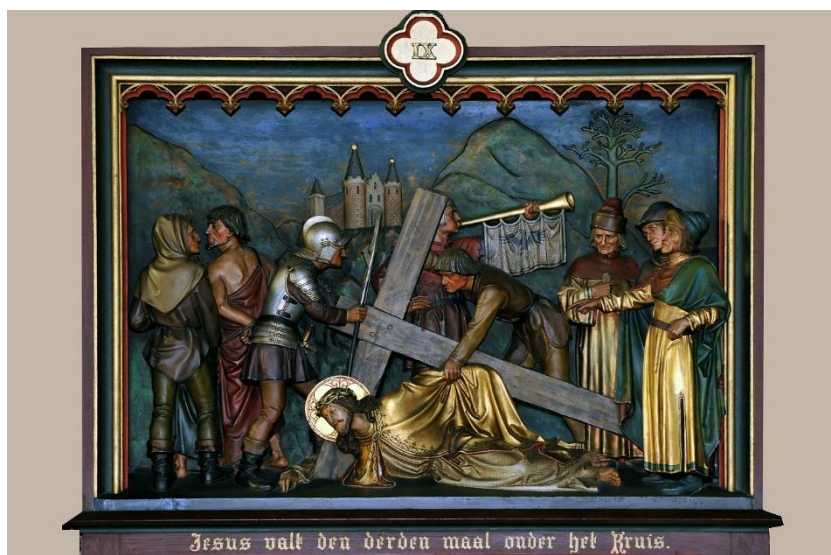
(At Polhuis, *Gebeden. Gebeden voor elke dag rond de Paaskring*, p. 70)

We zingen: Lied 575:1 en 2

*1. Jezus, leven van ons leven,
Jezus, dood van onze dood,
Gij hebt U voor ons gegeven,
Gij neemt op U angst en nood,
Gij moet sterven aan uw lijden
om ons leven te bevrijden.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.*

*2. Gij die alles hebt gedragen
al de haat en al de hoon,
die beschimpt wordt en geslagen,
Gij rechtvaardig, Gij Gods Zoon,
als de minste mens gebonden,
aangeklaagd om onze zonde.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.*

9. Jezus valt weer, de derde keer

Marcus 10:32-40 Linda

³²Ze waren onderweg naar Jeruzalem en Jezus liep voor hen uit; de leerlingen waren ongerust en ook de mensen die hen volgden waren bang. Hij nam de twaalf weer apart en vertelde hun wat hem zou overkomen: ³³‘We zijn nu op weg naar Jeruzalem, waar de Mensenzoon zal worden uitgeleverd aan de hogepriesters en de schriftgeleerden, die hem ter dood zullen veroordelen en hem zullen uitleveren aan de heidenen. ³⁴Ze zullen de spot met hem drijven en hem bespuwen en hem geselen en doden, maar na drie dagen zal hij opstaan.’

³⁵Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, kwamen bij hem en zeiden: ‘Meester, we willen dat u voor ons doet wat we u vragen.’ ³⁶Hij vroeg hun: ‘Wat willen jullie dan dat ik voor je doe?’ ³⁷Ze zeiden: ‘Wanneer u heerst in uw glorie, laat een van ons dan rechts van u zitten en de ander links.’ ³⁸Maar Jezus zei tegen hen: ‘Jullie weten niet wat je vraagt. Kunnen jullie de beker drinken die ik moet drinken of de doop ondergaan die ik moet ondergaan?’

³⁹‘Ja, dat kunnen wij,’ antwoordden ze. Toen zei Jezus tegen hen: ‘Jullie zullen de beker drinken die ik zal drinken en de doop ondergaan die ik zal ondergaan, ⁴⁰maar wie er rechts of links van mij zal zitten, kan ik niet bepalen, die plaatsen behoren toe aan hen voor wie ze zijn bestemd.’

(Onze afhankelijkheid van U)

Heer, onze God
voor U
belijden wij U onze schuld

we keren ons af
van hen die ons
aan onze eigen sterfelijkheid
aan ons onvermogen
herinneren

we willen er niet aan
herinnerd worden

we geloven dat we

de pijn en moeite
van ons bestaan
wel kunnen overwinnen

Heer, wij bidden U
doorbreek deze hoogmoed
van ons

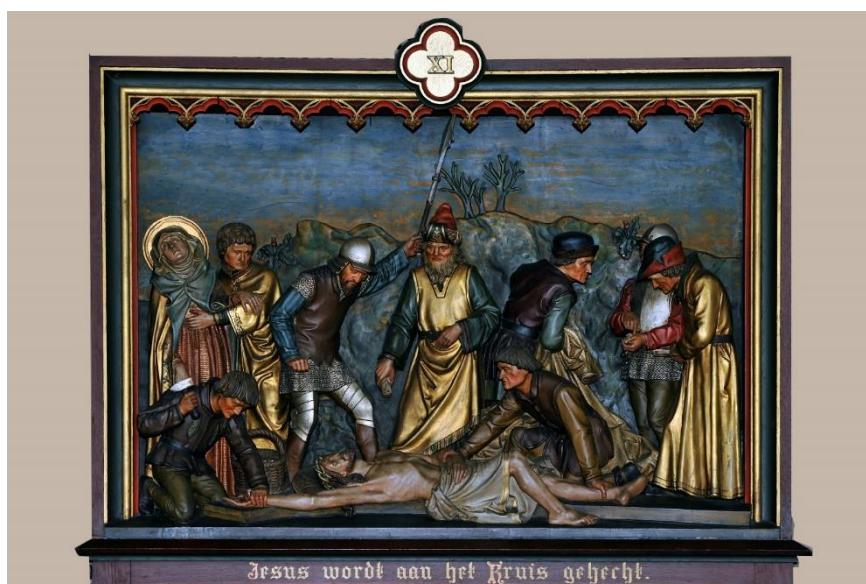
en doe onze ogen en harten
opengaan
voor de lijdende Jezus
in wie U
in ons midden
Uw weg gaat

in Zijn weg herkennen wij
de weg die wij gaan
onze afhankelijkheid
van U

voor toekomst
heil en leven
Amen

(At Polhuis, *Gebeden. Gebeden voor elke dag rond de Paaskring*, p. 20)

11. Jezus wordt aan het kruis genageld

Marcus 15:24 Linda

²⁴Ze kruisigden hem en verdeelden zijn kleren onder elkaar; ze dobbelden erom wie wat zou krijgen.

(Uw tegenwoordigheid)

Heer, onze God
 voor U belijden wij
 dat wij
 onszelf en anderen
 telkens opnieuw
 beoordelen
 naar onze eigen maatstaven

wij kunnen niet anders
 als U ons de ogen niet opent
 voor het geheim
 dat in Jezus Christus
 verscholen is

Hem ziende
 kunnen we alleen maar
 met onze maatstaven
 oordelen

dan zien we een lijdend mens
 die zich stuk loopt in de wereld

Heer
 open onze ogen
 door Uw Geest

opdat wij in Hem
 Uw tegenwoordigheid zien

U gaat de weg van de mens
 ja van ons allen
 ten einde toe

maak ons daarvoor
 ontvankelijk
 voor deze waarheid
 over ons bestaan
 Amen

(At Polhuis, *Gebeden. Gebeden voor elke dag rond de Paaskring*, p. 40)

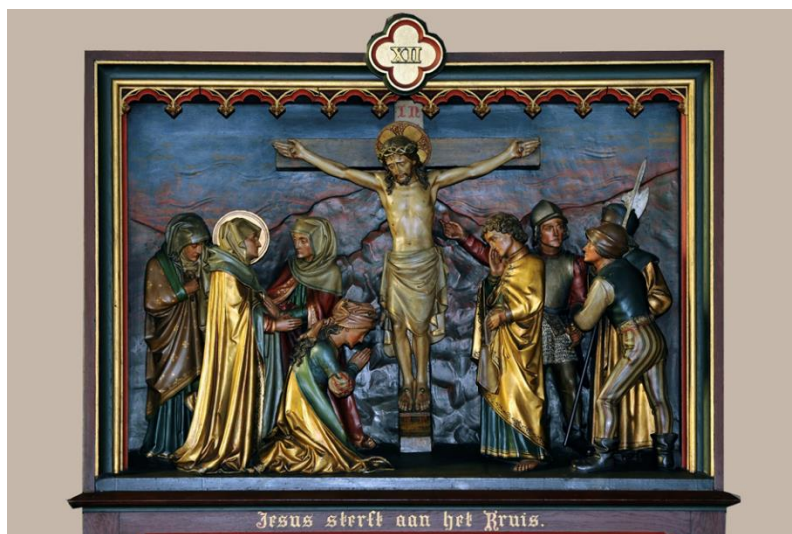
We zingen: Lied 575:3 en 4

*3. Die gewillig waart ten dode,
 in het duister van de pijn
 U ten offer hebt geboden,
 hoe verlaten moest Gij zijn,
 troosteloos aan 't kruis gehangen
 opdat wij uw troost ontvangen.*

*Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.*

*4. Alle leed hebt Gij geleden,
Gij gedragen met geduld.
Als een worm zijt Gij vertreden
zonder schuld, om onze schuld,
opdat wij door U verheven
als verlost zouden leven.
Duizend, duizendmaal, o Heer,
zij U daarvoor dank en eer.*

12. Jezus sterft aan het kruis

Marcus 15:33-39 Linda

³³Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. ³⁴Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: ‘Eloï, Eloï, lema sabachtani?’, wat in onze taal betekent: ‘Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?’ ³⁵Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: ‘Hoor, hij roept Elia!’ ³⁶Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde hem te laten drinken, terwijl hij zei: ‘Laten we eens kijken of Elia komt om hem eraf te halen.’ ³⁷Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit.

De Paaskaars wordt gedoofd
We zijn stil

³⁸En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën. ³⁹Toen de centurio, die recht tegenover hem stond, hem zo zijn laatste adem zag uitblazen, zei hij: ‘Werkelijk, deze mens was Gods Zoon.’

Er wordt een rode roos in de schikking gelegd

13. Het lichaam van Jezus wordt van het kruis genomen

Marcus 15:42-46a Linda

⁴²Toen de avond al gevallen was (het was de ‘voorbereidingsdag’, dat wil zeggen de dag voor de sabbat), ⁴³kwam Josef van Arimatea, een vooraanstaand raadsheer, die zelf ook de komst van het koninkrijk van God verwachtte. Hij raapte al zijn moed bijeen en ging naar Pilatus, die hij om het lichaam van Jezus vroeg. ⁴⁴Het bevreesde Pilatus dat hij al dood zou zijn en hij riep de centurio bij zich, aan wie hij vroeg of Jezus al gestorven was, ⁴⁵en toen de centurio dat bevestigd had, gaf hij het lijk aan Josef. ⁴⁶Josef kocht een stuk linnen, haalde Jezus van het kruis en wikkelde hem in het linnen.

14. Jezus wordt in het graf gelegd

Marcus 15:46b-47 Linda

Daarna legde hij hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang.

⁴⁷Maria uit Magdala en Maria de moeder van Joses keken toe in welk graf hij werd gelegd.

(Stilte op aarde)

Heer, onze God,
in het duister van deze avond
in het donker van de nacht
kunnen wij niet anders
dan waken en wachten bij het graf

nu Uw Zoon verzwolgen is
in de dood
is er stilte op aarde
een doodse stilte
Uw stem zwijgt

en wij houden de adem in
is dit het laatste
dat gezegd is
over ons en ons bestaan

dat kan toch niet waar zijn
de stilte zal toch
door Uw stem gebroken worden

we hopen er op
dat Uw Zoon
als een graankorrel
die in de aarde ontkiemt
de dood is ingegaan

Heer,
laat die hoop
niet tevergeefs zijn.
Amen.

(At Polhuis, *Gebeden. Gebeden voor elke dag rond de Paaskring*, p. 70)

We zingen: Lied 575:6

*6. Dank zij U, o Heer des levens,
die de dood zijt doorgedaan,
die Uzelf ons hebt gegeven
ons in alles bijgestaan,
dank voor wat Gij hebt geleden,
in uw kruis is onze vrede.
Voor uw angst en diepe pijn
wil ik eeuwig dankbaar zijn.*

DIENST VAN HET ANTWOORD

Voorbeden voor Goede Vrijdag
(Willem van der Zee)

v. : Omdat Jezus terechtgesteld werd
omwille van Gods Koninkrijk en zijn gerechtigheid,
Els: bidden wij voor alle mensen
die zich voor recht en waarheid inzetten
en daar de prijs voor moeten betalen:

*a. : O God, geef hun te verstaan
dat hun offers niet voor niets zijn
en bewaar hen voor de hopeloosheid
als de strijd wanhopig wordt.*

v. : Omdat Jezus zijn weg alleen moest gaan,
verraden en verloochend door zijn eigen vrienden
Els: bidden wij voor alle mensen
die door donkere diepten moeten gaan
en zich volstrekt verlaten voelen:

*a. : O God, laten er tekenen zijn in hun leven
dat uw verborgenheid geen afwezigheid is
en dat in deze vijandige wereld
de vriendschap niet is uitgestorven.*

v. : Omdat Jezus terecht werd gesteld
door het gezag bij de gratie Gods,
Els: bidden wij voor alle mensen
die als regeerders de opdracht hebben
beeld te zijn van Gods eigen regering:

*a. : O God, laat hun heersen niet beheerst worden
door eerezucht of partijbelangen,
maar door de bereidheid om dienstbaar te zijn
aan de gerechtigheid in onze wereld.*

We zingen: Lied 547:1

*1. Met de boom des levens
wegend op zijn rug
droeg de Here Jezus
Gode goede vrucht.
Kyrie eleison,
wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen
uit de dood vandaan.*

v. : Omdat Jezus geselsd en bespot werd
als een mens die bij niemand in tel is,

Els: bidden wij voor alle mensen
die om afkomst, overtuiging of geaardheid
het juk moeten dragen van discriminatie:

*a. : O God, herinner er ons allen aan
dat Gij de bondgenoot zijt van vernederden
en maak telkens mensen wakker
om voor hen op te komen in uw naam.*

v. : Omdat Jezus gebeden heeft voor diegenen
die hem het kruis hebben aangedaan
Els: bidden wij voor ons allen
die zich telkens weer gekrenkt voelen
en kwaad met kwaad vergelden willen:

*a. : O God, sta niet toe dat haat en nijd
de wereld beheerst en ons leven vergiftigt,
help ons de duivelskring te doorbreken
door een woord of gebaar van genade.*

v. : Omdat Jezus een zoon van Israël was
en de koning der Joden genoemd werd
Els: bidden wij voor zijn volk
dat telkens weer gekruisigd is
door mensen die zich naar Jezus noemen:

*a. : O God, bewaak uw eigen volk
tegen die gruwelijke haat
en maak ons allen waakzaam
voor wat steeds weer mensen vergiftigt.*

We zingen: Lied 547:2

*2. Laten wij dan bidden
in dit aardse dal,
dat de lieve vrede
ons bewaren zal,
Kyrie eleison,
wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen
uit de dood vandaan,*

v. : Omdat Jezus bezwiken is aan het kruis
en geen pijn hem bespaard bleef
Els: bidden wij voor alle mensen
die naar geest of lichaam lijden
en vergaan van pijn en angst:

*a. : O God, laat uw naam een licht zijn
in het donker van het lijden,*

*geef dat mensen in de buurt zijn
die door hun nabijheid uw naam vertalen.*

v. : Omdat Jezus heeft gezegd:
Het is volbracht,
Els: bidden wij voor alle mensen
voor wie hij zijn leven gaf:

a. : *O God, laat uw Zoon leven onder de mensen
als een bron van vrede en vrijheid,
geef dat zijn offer ons bezielt
om te leven als mens naar uw beeld,
in liefde die mededeelzaam is,
in blijdschap die aanstekelijk werkt,
totdat zijn overwinning openbaar wordt
aan heel uw schepping.
Amen.*

We zingen: Lied 547:3

*3. want de aarde vraagt ons
om het zaad des doods,
maar de hemel draagt ons
op de adem Gods.
Kyrie eleison,
wees met ons begaan,
doe ons weer verrijzen
uit de dood vandaan.*

ROND HET KRUIS

Beklag Gods: *'Wat moet ik met jullie?'* (Iona I, 26)

(God wordt tegenwoordig gesteld en klaagt zijn 'bondgenoten' aan. Het gaat nadrukkelijk niet alleen om Israël, maar om allen die in deze relatie staan. Het 'volk' wil zich distantiëren, maar God is als een gewonde minnaar die zijn mensen toch niet laat vallen.)

v.: Wat moet Ik met jullie die mijn roep negeerden,
hoe vaak Ik ook riep, mijn volk, je naam?
Wat moet Ik met jullie? Wat heb Ik misdreven?
Wat zegt jullie zwijgen, zo beschaamd?

a.: *Wat moesten wij horen? Wij zijn toch uw volk niet?
Er zijn vast wel and'-ren naar wie U kunt gaan.*

v.: Wat stond je zo tegen? Wat Ik je wou geven,
bedoeld om je rijk te maken, blij.
Wat stond je zo tegen? Nooit zou Ik je dwingen;
Ik liet je de keuze; je was vrij.

*a.: Wat moesten wij horen? Wij zijn toch uw volk niet?
Er zijn vast wel and'-ren naar wie U kunt gaan.*

*v.: Zijn jullie vergeten, heeft niemand onthouden
mijn moederborst, mijn vaderhand,
mijn zorgzaamheid? Zijn jullie vergeten
mijn naam, je verleden, de toekomst die Ik voor je bereid?*

*a.: Wat moesten wij horen? Wij zijn toch uw volk niet?
Er zijn vast wel and'-ren naar wie U kunt gaan.*

*v.: Hoe lang moet Ik dragen dit grote negéren;
en blijf je je bergen voor mijn smart?
Nooit zal Ik me wreken. Ik laat je niet vallen.
En nooit laat Ik los, jou, de liefde van mijn hart.*

We zingen: Lied 590

*1. Nu valt de nacht. Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.*

*2. De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.*

*3. Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.*

*4. 't Is goed, o Heer,
Gij hoeft de eer
van God niet meer te staven.
Leggen wij ons bij U neer,
in uw dood begraven.*

*5. Hoe wonderlijk,
uitzonderlijk
een sabbat is gekomen:
eens voor al heeft Hij het juk
van ons afgenomen.*

AAN HET EINDE

Samen bidden we het Onze Vader

De dienst eindigt in stilte;
in stilte verlaten we ook de kerk

